

Číslo materiálu: Rôzne

MESTO PIEŠŤANY
Materiál na rokovanie Mestského zastupiteľstva mesta Piešťany

Názov materiálu: INFORMAČNÝ MATERIÁL „SPALOVŇA PRE OKRES PIEŠŤANY“

Materiál obsahuje: Informačný materiál

Návrh na uznesenie: Mestské zastupiteľstvo Piešťany po prerokovaní

- A/ INFORMAČNÝ MATERIÁL „SPALOVŇA PRE OKRES PIEŠŤANY“
- berie na vedomie

Spracovala: RNDr. Denisa Bartošová, prednostka MsÚ

Predkladá: Mgr. Peter Jančovič, PhD., primátor Mesta Piešťany

V Piešťanoch, 20.10.2021

INFORMAČNÝ MATERIÁL

Na základe uznesenia MsZ č. 66/2021 „Pripraviť materiál k budúcej realizácii spaľovne pre okres Piešťany a blízke obce“ Vám poskytujeme nasledovnú informáciu:

Ministerstvo životného prostredia (MŽP) SR analyzuje kapacity spaľovní na odpady, ktoré sa nedajú recyklovať a zároveň ich nie je možné zneškodňovať na skládke. MŽP pripravilo Plán odpadového hospodárstva (POH) na roky 2021 až 2025. Jedným z cieľov dokumentu je znížiť množstvo komunálneho odpadu, ktorý končí na skládkach, a to na 10 percent do roku 2035.

Na odklon od skládkovania chce rezort využiť aj spaľovne. POH v tejto súvislosti spomína najmä cementárne. Tam by sa podľa MŽP mohol energeticky zhodnotiť odpad, ktorý už nie je recyklovateľný.

Na Slovensku je prevádzkovaných **deväť spaľovní odpadov**, ktoré poskytujú kapacitu na **energetické zhodnocovanie 315.300 ton odpadu** ročne. **Na komunálny odpad slúžia dlhodobo dve spaľovne**, ktoré sú prevádzkované ako zariadenia na energetické zhodnocovanie odpadov. **Na spaľovanie nebezpečného odpadu je v prevádzke šesť spaľovní s ročnou kapacitou 13 500 t.**

Spoluspaľovanie odpadov vykonáva päť spoločností v šiestich prevádzkach v cementárňach v Rohožníku, Turni nad Bodvou, Ladkoch, Hornom Srní, Slavci a papierni v Ružomberku.

Z analýzy Žilinskej univerzity vyplýva, že kapacity týchto zariadení prevyšujú potrebu na slovenskom trhu.

Ministerstvo životného prostredia jednoznačne neodmieta dodatočné kapacity pre energetické zhodnocovania odpadu, je však proti financovaniu z verejných zdrojov.

V roku 2018 sa na Slovensku spálilo alebo energeticky zhodnotilo len 7 percent komunálneho odpadu. Podiel spaľovania dokonca medziročne poklesol. V roku 2017 predstavoval podiel spaľovania 9,6 percenta.

Recyklácia, ktorá je v odpadovej hierarchii nadriadená spaľovaniu, má na Slovensku silnejší podiel. V roku 2018 sa zrecyklovalo 36 percent komunálneho odpadu. **Problém však je, že energetické zhodnocovanie má nižší podiel ako skládkovanie, ktoré je najhorším spôsobom nakladania s odpadom.** To v roku 2018 predstavovalo až 55 percent.

Aj z tohto dôvodu sa na Slovensku ozýva volanie po nových zariadeniach na energetické zhodnocovanie odpadu, teda výroby energie z jeho efektívneho spaľovania. Ďalším dôvodom je nemožnosť využiť vo výrobe všetok zrecyklovaný odpad. **Nové spaľovacie prevádzky majú vyrásť v okresoch Šaľa a Prešov, košická spaľovňa sa má rozšíriť a so spaľovaním odpadu namiesto uhlia počíta aj vládny plán pre hornú Nitru.**

Ministerstvo životného prostredia nehovorí ďalším kapacitám jasné nie, ale nadšené nie je. „Spaľovanie odpadu – teda energetické zhodnocovanie odpadov je aj z pohľadu Európskej únie druhým najnevhodnejším spôsobom nakladania s odpadom“. Poskytovanie dotácií na ich výstavbu preto nepatrí medzi oblasti, ktoré sú aktuálne.

Organizácie zodpovednosti výrobcov, ktoré zastupujú pôvodcov odpadu, súhlasia s rozširovaním kapacít pre spaľovanie odpadu. Slovenskí ochranári sú naopak proti. Analytici však upozorňujú, že pre rozhodnutie o ďalších kapacitách potrebuje Slovensko viac dát.

Slovensko má dnes spaľovne odpadu v Bratislave a Košiciach, odpad dokážu spaľovať aj cementárne. V máji ohlásila spoločnosť Ewia plán postaviť na strednom a západnom Slovensku **päť „Centier cirkulárnej ekonomiky“**. Súčasťou centier majú byť aj zariadenia pre energetické zhodnocovanie odpadu, ktoré budú vyrábať elektrinu a teplo pre obyvateľov. **Prvé centrum má byť sprevádzkované v roku 2025 v okrese Šaľa, s kapacitou spracovania 130 000 t odpadu.**

Stopercentným akcionárom Ewie je česko-slovenská finančná skupina Wood & Company, ktorá by mala investície financovať pričom spoločnosť nepočíta s verejnými prostriedkami. Ewia vlastní košickú prevádzku Kosit a počíta v strednodobom horizonte s jej rozšírením a navýšením kapacity.

Terajšie slovenské kapacity pre spaľovanie odpadu sú podľa aktivistov greenpeace dostatočné. Navyše, ak by sa rapídne zvýšila recyklácia, množstvo odpadu určeného potenciálne na spaľovanie by sa radikálne znížilo.

Zástupcovia výrobcov, naopak opatrne tvrdia, že Slovensko nové kapacity potrebuje.

„Kapacity sú vo vybraných regiónoch nedostatočné, respektíve žiadne nie sú“, hovorí riaditeľ organizácie zodpovednosti výrobcov (OZV) NATUR-PACK, ktorá spolupracuje s Kositom. Nevidí problém v tom, prečo by nemohli byť tieto kapacity podporené z verejných zdrojov podobne ako iné formy nakladania s odpadmi. Spaľovanie odpadu považuje za akceptovateľné strednodobé riešenie pre boj proti skládkovaniu. Dôvodom sú aj nerecyklovateľné zložky v triedenom odpade. S rastúcim množstvom vytriedeného odpadu z plastov rastie aj množstvo plastov, ktoré sa recyklovať nedajú. Systém je však nastavený tak, že výrobcovia nemajú motiváciu energetické zhodnotenie týchto plastov podporiť. V strednodobom horizonte má zmysel podpora energetického zhodnocovania, nakoľko ide v rámci hierarchie odpadového hospodárstva o pozitívnejší prístup, ako je skládkovanie.

Spaľovne v Bratislave, Košiciach a v cementárňach by boli postačujúce, ak by spracovávali odpad pochádzajúci zo Slovenska. „Keďže však funguje trhové prostredie, cementárne uprednostňujú využívanie odpadu zo zahraničia a Slovensko nemôže konkurovať zahraničiu v ponúkaných cenách za likvidáciu odpadu“.

Ochranári tiež považujú spaľovanie odpadu za akceptovateľné strednodobé riešenie pre boj proti skládkovaniu. Jedným dychom však vymenúvajú podmienky: „Energetické zhodnocovanie pri najlepšie dostupných technológiách (BAT) pre čistenie emisií v EÚ, prísna a priebežná environmentálna kontrola, spaľovanie iba nerecyklovateľného podielu odpadov, ktorý by mal na Slovensku významne klesať, a efektívne využitie vzniknutej energie či už na teplo alebo elektrinu“.

V roku 2030 bude podiel takýchto komunálnych odpadov maximálne 10 až 20 percent. „Energetické zhodnocovanie odpadov nesmie byť na úkor rozvoja materiálového zhodnocovania, teda recyklácie odpadov,“ prízvukujú ochranári.

Expert CEPTA sú proti stavbe nových kapacít. Sú presvedčení, že stačia existujúce spaľovne a dodatočné kapacity v slovenských cementárňach, ktoré spolu tvoria 40 percent celkového vytvoreného komunálneho odpadu. Cementárne samotné pokrývajú 32 percent.

Dnes sa v cementárňach energeticky zhodnocuje predovšetkým dovážaný upravený odpad zo zahraničia, pretože na Slovensku je skládkovanie odpadov podstatne lacnejšie. Preto **je potrebné investovať a rozvíjať legislatívnu a ekonomickú i technologickú podporu smerom k využívaniu a zlepšovaniu existujúcich kapacít, nie k ich rozširovaniu tvrdia ochranári z CEPTA.**

Organizácia **Priatelia Zeme** tiež uprednostňuje spaľovanie komunálneho odpadu pred skládkovaním. **S rozširovaním kapacít ani s ich podporou z verejných zdrojov však nesúhlasí.** Vidí „nielen lepšiu, ale aj lacnejšiu alternatívu“, ktorá je vhodnejšia z environmentálneho a tiež zdravotného hľadiska. Podobne ako Hojsík odporúča zamerať sa na recykláciu, prípravu na opätovné používanie a – na prvom mieste – na predchádzanie vzniku odpadov.

V podmienkach Slovenskej republiky považujeme 70-percentnú mieru recyklácie za reálnu. Potvrdzujú to aj analýzy zmesových komunálnych odpadov.

Spaľovne sú najdrahší systém nakladania s odpadmi. Vykazujú hlavne vysoké investičné náklady, čo sa samozrejme musí premietnuť aj do výšky prevádzkových nákladov.

Aby boli ekonomicky udržateľné, musia byť navrhnuté na veľkú kapacitu odpadov s kontinuálnou prevádzkou. **Návratnosť investície sa pohybuje v desiatkach rokov (viaceré zdroje uvádzajú 20-30 rokov).** Následne v lokalitách so spaľovňami to vytvára veľký dopyt po odpadoch a brzdí rozvoj triedeného zberu a recyklácie (o aktivitách na predchádzanie vzniku odpadov a prípravy na opätovné použitie ani nehovorím).

Spaľovne podľa Priateľov Zeme – SPZ nezvyšujú potenciálnu mieru recyklácie. Spálený odpad nie je možné zarátavať do miery recyklácie komunálneho odpadu.

Viacere štúdie tiež poukazujú na to, že recyklácia dokáže ušetriť viac energie ako získať pri spálení odpadu kedy sa produkujú emisie skleníkových plynov a pre zdravie nebezpečných látok. Síce je to pomerne v malých množstvách, ale aj tak sú potenciálnym nebezpečenstvom pre ľudí a zvieratá. Neexistuje zanedbateľné riziko poškodenia zdravia – ako udávajú niektorí zástancovia spaľovania.

„Pri súčasných odpadových plánoch a možnostiach je budovanie nových spaľovní nekonceptné a rizikové. Hlavne na Slovensku je problém s výberom miesta na novú spaľovňu. Sme krajina s vidieckym charakterom, s pomerne nízkou hustotou osídlenia. Naplnenie vysokých kapacít spaľovní (nevyhnutné z ekonomického hľadiska) je tak veľký problém. Podľa prepočtov na Slovensku nie je vhodná lokalita na vybudovanie ani jednej novej spaľovne .

Analytici Inštitútu cirkulárnej ekonomiky (INCIEN) pripomínajú, že najvyššou prioritou je predchádzanie, opätovné používanie a recyklácia odpadov. Tam by mali aj smerovať verejné prostriedky, nie na podporu skládkovania a spaľovania.

Energetické zhodnocovanie odpadov však považujú za jednu z alternatív pre prípad, že odpad už nemožno využiť ako zdroj materiálov, iba ako zdroj energie.

V minulom roku ohlásila Spoločnosť Ewia CCE2 s.r.o., zámer vybudovať **Centrum cirkulárnej ekonomiky Zavar** pri Trnave, s celkovou uvažovanou kapacitou spracovania 230 000 t odpadu ročne a spádovou oblasťou 200 – 300 tis. obyvateľov. Predpokladané náklady na vybudovanie spaľovne sú vo výške **190 mil. Eur.**

Mesto Piešťany prostredníctvom zberovej spoločnosti zneškodnilo – skládkovalo množstvo komunálnych odpadov za roky 2017 -11 718 t, 2018 -11 705 t, 2019 - 11 161 t, 2020 - 10 377 t, ktoré by bolo vhodné pre energetické využitie v Centre Cirkulárnej Ekonomiky (CCE). Je to iba zlomok kapacity pre ekonomicky udržateľnú spaľovňu.

Záverečné zhodnotenie :

Na základe vyššie uvedených informácií „realizáciu regionálnej spaľovne pre okres Piešťany so spádovou oblasťou 60 – 80 tis obyvateľov v réžii mesta Piešťany“ môžeme považovať za bezpredmetnú. Navyše je túto činnosť výstavby spaľovne v záujmovej oblasti potrebné posudzovať s ohľadom na ustanovenia vzťahujúce sa na ochranné pásma II. stupňa prírodných liečivých zdrojov v Piešťanoch.

Vybudovanie spaľovne ako spôsobu riešenia problematiky odpadového hospodárstva na úrovni sídelného útvaru Piešťany nie je premietnuté ani v platnom územnom pláne mesta.